

Temat lekcji: Środowisko przyrodnicze Afryki.

Podstawa programowa

Treść nauczania: XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki...

Wymagania szczegółowe – uczeń:

- 1) opisuje i wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej, wykazując jej związek z rozmieszczeniem opadów;
- 2) wyjaśnia na podstawie map tematycznych istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce.

Cel główny:

Uczeń charakteryzuje środowisko przyrodnicze Afryki, dostrzega i wyjaśnia zależności pomiędzy jego poszczególnymi elementami.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- określa położenie geograficzne Afryki względem półkul, oceanów, stref oświetlenia Ziemi;
- omawia mechanizm pasatowej cyrkulacji powietrza;
- wskazuje na mapie Afryki wybrane obiekty geograficzne, w tym: wyżyny, kotliny, pustynie, wyspy, półwyspy, morza, zatoki;
- charakteryzuje za pomocą map tematycznych i wyjaśnia występowanie stref klimatyczno-roślinnych w Afryce;
- wymienia konsekwencje przyrodnicze położenia Afryki po obu stronach równika.

Czas trwania lekcji: 45 minut

Typ lekcji: lekcja wprowadzająca nowy materiał

Metody:

podająca – pogadanka, aktywizująca – metoda stolików zadaniowych, operatywna – praca na podstawie podręcznika i atlasu geograficznego

Formy pracy:

indywidualna, grupowa, zbiorowa

Środki dydaktyczne:

karty pracy ucznia – załącznik, podręcznik, atlas geograficzny, mapa ścienna ogólnogeograficzna Afryki

Przebieg lekcji

Faza wstępna: 5 minut

1. Podanie tematu lekcji i przedstawienie jej celów.
2. Nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli atlasy geograficzne na mapie fizycznej Afryki. Wspólnie z uczniami omawia położenie kontynentu względem równika, innych kontynentów i oceanów.

Faza realizacji: 30 minut

1. Omówienie metody stolików zadaniowych:
  - a) nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy. Każdej grupie przydziela kartę pracy z zadaniami, które należy wykonać przechodząc od stolika do stolika;
  - b) praca samodzielna uczniów – uczniowie pracują na przygotowanych wcześniej stanowiskach, zawierających zadania z określonej partii materiału. Po 6 minutach zmieniają stoliki;
  - c) nauczyciel czuwa nad sprawnym przebiegiem lekcji i kontroluje czas. W razie potrzeby służy pomocą.

Faza podsumowująca: 7 minut.

1. Uczniowie w grupach wymieniają się kartami pracy i dokonują oceny koleżeńskiej tychże kart.
2. Nauczyciel wyświetla na projektorze poprawne odpowiedzi, wyjaśnia punktację i dokonuje oceny.
3. Grupa, która zdobyła najwięcej punktów, otrzymuje ocenę za pracę na lekcji.
4. Nauczyciel podaje i wyjaśnia pracę domową – dla wszystkich zadanie 2 s. 28 w zeszytach ćwiczeń, dla chętnych dodatkowo s. 30.

Załączniki:

Dla każdej z grup na stolikach zadaniowych leżą karty pracy, które wspólnie wypełniają podchodząc do stolika.

Stolik zadaniowy nr 1 – UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI AFRYKI

1. Korzystając z mapy Afryki w atlasie geograficznym i z podręcznika s. 64 uzupełnij zdania dotyczące ukształtowania powierzchni Afryki:
  - a) Dominacja obszarów .....
  - b) Niziny znajdują się na .....
  - c) Największe pasma górskie występują w ..... i ..... części Afryki.
  - d) Duża ilość rozległych .....
  - e) We wschodniej części Afryki znajduje się system.....
  - f) Najwyższym szczytem Afryki jest ....., o wysokości ..... m n.p.m.

Stolik zadaniowy nr 2 – MAPA AFRYKI

2. Na mapie konturowej Afryki oznaczono cyframi 1 – 12 obiekty geograficzne kontynentu. Korzystając z atlasu geograficznego, rozpoznaj je i wpisz ich nazwy przy odpowiednim numerze.

1. Zatoka	7. Pustynia .....
2. Morze	8. Cieśnina .....
3. Rzeka	9. Góry .....
4. Jezioro	10. Wyspa .....
5. Kotlina	11. Rzeka .....
6. Półwysep	12. Wyżyna .....

Uwaga! Można użyć dowolnej mapy konturowej Afryki, zaznaczając wcześniej wybrane obiekty.

Stolik zadaniowy nr 3 – KLIMAT AFRYKI

3. Uzupełnij tabelę wpisując brakujące elementy – (wykorzystaj podręcznik s. 65).

Czynnik kształtujący klimat	Cecha klimatu
	Strefy klimatyczne układają się symetrycznie względem równika.
	Zimny Prąd Benguelski powoduje obniżenie temperatury powietrza i zmniejszenie ilości opadów na południowo-zachodnim wybrzeżu kontynentu. Ciepły Prąd Mozambicki zwiększa ilość opadów i przynosi ciepło na południowo-wschodnim wybrzeżu.
Wysokość nad poziomem morza	

4. Symetryczne położenie Afryki względem równika powoduje, że większa jej część leży w strefie międzyzwrotnikowej. Występująca tam cyrkulacja powietrza ma ogromny wpływ na zróżnicowanie klimatu na tym obszarze. Przeanalizuj rycinę w podręczniku na s. 66 (cyrkulacja powietrza w strefie międzyzwrotnikowej) i zaznacz na poniższym rysunku wpisując we właściwych miejscach:

pasaty, wyż baryczny i niż baryczny,

a następnie skreśl niewłaściwe określenia w poniższych zdaniach, tak aby informacje o cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej były prawdziwe.

Wilgotne /suche i ciepłe powietrze znad ***zwrotnika Raka / równika*** wznosi się pionowo do góry.

Na pewnej wysokości ulega skropleniu, tworzą się chmury przynoszące ***ulewny / słaby*** deszcz zenitalny. Następnie powietrze już ***chłodne i suche / wilgotne i ciepłe*** przemieszcza się w stronę zwrotników.

Stolik zadaniowy nr 4 – STREFY KLIMATYCZNO-ROŚLINNO-GLEBOWE AFRYKI

5. W kopercie znajdują się nazwy stref roślinnych Afryki, glebowych oraz klimatogramy. Dopasuj elementy układanki w taki sposób, aby przedstawiały charakterystykę stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki. Wklej je do tabeli.

Strefa klimatyczna	klimatogram	roślinność	gleby
Strefa klimatów równikowych			
Strefa klimatów podrównikowych			
Strefa klimatów zwrotnikowych			
Strefa klimatów podzwrotnikowych			

Uwaga! Przed lekcją należy przygotować dla każdej grupy wycięty zestaw w kopercie.